

[Erik Appel.]

efter særlig sønderjysk henstilling. Skønt de nordslesvigske præstegårdsjorder gennem samme lov førtes ind under husmandsloven af 4. oktober 1919, blev der samtidig indført sådanne lempelser, at staten intet krav kunne gøre gældende på jorderne, men blev henvist til, hvad der kunne opnås ved frivillig forhandling. Og det er i de forløbne år ikke blevet til store sager. Statens jordlovsudvalg har ført mange forhandlinger, der har vist ret store modsætningsforhold, og sluttelig har man opgivet ævred på det givne grundlag. Dette er årsagen til, at det nuværende lovforslag er fremkommet.

Dette lovforslag har — jeg henholder mig til den højtærede kirkeministers forelæggelsestale — været forelagt bestyrelsen for sammenslutningen af menighedsråd og menighedsrådsmedlemmer i de sønderjyske landsdele og opnået tilslutning dér. Dette betyder dog ikke enighed blandt menighedsrådene, idet sammenslutningen ikke omfatter alle menighedsråd og menighedsrådsmedlemmer, men bestyrelsen har fornylig på et møde søgt forhandling med medlemmerne om sagen, og formodentlig vil en deputation fra dette møde søge foretræde for det udvalg, som jeg venter vil blive nedsat. Der er dog grund til at vente så stor tilslutning fra sønderjysk side, at lovforslaget, i hvert fald med mindre væsentlige ændringer, kan gennemføres, uden at der opstår ligefrem et modsætningsforhold til de anerkendte ejerforhold for præstegårdsjorderne dernede.

Forslaget, som det foreligger, må siges at tilrettelægge en meget lempelig fremgangsmåde ved afhændelse af jorderne, idet grundlaget stadig er givet i loven af 1922 og dér fastlagt som frivillig forhandling. Dette er vistnok et meget demokratisk princip, men det forudsætter velvilje og forståelse hos menighedsrådene og forhandlingsevne hos den part, der ønsker jorden, og disse egen-skaber gør sig ikke altid lige stærkt gældende i de enkelte tilfælde. Forsåvidt kan menighedsrådene fremdeles modsætte sig enhver jordafståelse. Dette er selvfølgelig en svaghed i lovforslaget, men forhåbentlig overvindes dette gennem de frivillige forhandlinger.

Jeg fremhæver udtrykkeligt dette, fordi det synes mig påkrævet, at der nu sker noget. Der er gået en menneskealder siden genforeningen, og der skulle nødig gå en menneskealder til uden nævneværdige resultater. Trangen til en bedre jordfordeling og til tillægsgjord er steget i den forløbne menneskealder. Dette skyldes den stærkere drift af

jorden og den samtidige mangel på tilstrækkelig arbejdskraft. Der spildes megen tid og megen arbejdskraft, og begge dele er for kostbare til at spildes. Dertil kommer i mangfoldige tilfælde en daglig utilfredshed, som forstyrrer arbejdsglæden. Det er derfor mit håb, at der trods alt vil komme gang i tingene. Forslaget må betragtes som en opmuntring dertil, idet der er taget ret vidtgående hensyn til ønsket om værdifast erstatning for den afhændede jord. Under hensyn til de hensmuldrede markkapitaler er der både rimelighed og retfærdighed i dette krav.

Hovedsagen er — det ønsker jeg sluttelig at understrege — ikke udstykning, men bedre jordfordeling. Jeg indskyder en bemærkning om, at tanken om jordfordeling var fremme i Sønderjylland førend i de øvrige landsdele. Det er en gammel talemåde; for området nordøst for Åbenrå hed det omkring året 1700: Når vi skriver året med tre krykker, skal verden deles i løkker. Der kom også noget i gang i Løjt sogn, men sagen blev ikke forfulgt, og derfor er det stadig galt. Ved siden af jordfordelingen kommer tildelingen af tillægsgjord. Til det sidste er der i mange menighedsråd taget meget velovervejet hensyn gennem bortforpagtning, og der findes gennem denne bortforpagtning et grundlag, der kan lette de kommende forhandlinger. Der er også i nogle tilfælde foretaget mageskifte til opnåelse af bedre jordfordeling, men som sagt, det er blevet til for lidt.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige velvillig behandling af det forelagte lovforslag.

Fibiger: Jeg kan desværre ikke følge de to ærede tidligere ordførere ved at give min udelte tilslutning til det forslag, der her er fremsat, idet det forekommer mig, at man er kommet lidt vel let over hele det store spørgsmål, der har foreligget lige siden genforeningen. Det er da klart, at da vi fik kirkelovene af 1922, måtte man dér tage reservationer og træffe andre bestemmelser for de sønderjyske landsdele end for det øvrige land. Man kunne ikke indføre de samme bestemmelser, som man havde indført ved 4. oktober loven med hensyn til udstykning af præstegårdene herhjemme. Jeg må indskyde, at mit parti forøvrigt også var modstander af denne lov, hvorved man her i 1919 tog kirkens ejendele og udstykkede dem til husmandsbrug, uden at kirken fik fuld erstatning derfor. Men i Sønderjylland lå det jo helt anderledes. Man var blevet klar over dernede, hvad det betød at have værdifaste